

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 1. 1998, sp. zn. 8 To 680/96

Číslo: 11/1998

Právní věta:

Pachateli, jehož jednání, které má jinak znaky trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., bylo posouzeno jako trestný čin opilství podle § 201a tr. zák., nelze ukládat trest podle trestní sazby uvedené v § 234 odst. 1 tr. zák. (tedy v rozpětí od dvou do deseti let), neboť za trestný čin loupeže podle uvedeného ustanovení zákon nestanoví trest mírnější než za trestný čin podle § 201a tr. zák., za nějž je možno uložit trest od tří do osmi let. Není přitom rozhodující, že v konkrétním případě by okolnostem případu podle názoru soudu odpovídal trest odnětí svobody na dva roky. Tento svůj závěr o okolnostech případu a jim odpovídajícím trestu může soud vyjádřit jen postupem podle § 40 odst. 1 tr. zák.

Soud: Krajský soud v Plzni

Datum rozhodnutí: 22.01.1998

Spisová značka: 8 To 680/96

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Loupež, Mimořádné snížení trestu odnětí svobody, Opilství

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání státního zástupce Krajský soud v Plzni zrušil rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 7. 11. 1996 sp. zn. 3 T 86/96 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 7. 11. 1996 sp. zn. 3 T 86/96 byl obžalovaný Š. H. uznán vinným, že dne 20. 2. 1996 na Doudlevecké tř. v Plzni požadoval na B. S. cigarety a peníze, přitlačil ho na domovní dveře, udeřil jej pěstí pod oko, prohlédl mu kapsy a poté mu odcizil 10 ks cigaret zn. Petra, hřeben z umělé hmoty a jízdenku MHD, vše v hodnotě 20,50 Kč, přičemž se tohoto jednání dopustil ve stavu silné opilosti, kterou si přivodil požíváním alkoholických nápojů, v důsledku níž nebyl schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání, ani své jednání ovládnout.

Toto jednání soud prvního stupně kvalifikoval jako trestný čin opilství podle § 201a odst. 1 tr. zák. a obžalovanému uložil podle § 201a odst. 1 tr. zák., za použití § 234 odst. 1 tr. zák., trest odnětí

svobody v trvání dvou roků, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř let.

Proti tomuto rozsudku podal ihned po vyhlášení okresní státní zástupce Plzeň-město odvolání, které směřuje proti výroku o uložení trestu. Trest odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu považuje státní zástupce za naprosto neodpovídající typové společenské nebezpečnosti tohoto trestného činu. Osobní charakteristika obžalovaného neumožňuje uložit trest na samotné dolní hranici zákonné trestní sazby s podmíněným odkladem výkonu trestu. Podmíněné odložení výkonu trestu na zkušební dobu se v daném případě jeví jako účelové, když se obžalovaný dopouštěl trestné činnosti opakovaně, takže lze ztěžít očekávat, že pouhá pohrůžka trestem by měla dostatečný výchovný vliv na jeho nápravu. Okresní státní zástupce proto navrhuje, aby napadený rozsudek byl zrušen a obžalovanému byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody při spodní hranici zákonné trestní sazby.

Krajský soud z podnětu podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, přihlížet přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, nebyly zjištěny procesní vady, které by vedly ke zrušení napadeného rozsudku. Byla dodržena všechna zákonná ustanovení, která mají zabezpečit právo obžalovaného na obhajobu. Soud prvního stupně se však dosud nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí a nebyla zcela náležitě objasněna otázka trestní odpovědnosti obžalovaného za stíhané jednání. Skutková zjištění, tak jak jsou popsána ve výroku napadeného rozsudku, považuje odvolací soud za správná a úplná a odpovídající důkazům provedeným v hlavním líčení. Spolehlivou oporou těchto zjištění jsou zejména výpovědi poškozeného B. S., jeho bratra I. S. a příslušníka policie K. L. Výpovědi těchto svědků jsou ve vzájemném souladu a nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by věrohodnost těchto výpovědí snižovaly. Naproti tomu rodinní příslušníci obžalovaného i sám obžalovaný vypovídali značně rozporně a i v podstatných okolnostech se jejich výpovědi navzájem lišily. Soud prvního stupně správně těmto výpovědím neuvěřil a důkazy hodnotil v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. Se závěry soudu prvního stupně v tomto smyslu se odvolací soud ztotožnil a odkázal na podrobné odůvodnění napadeného rozsudku.

Naproti tomu odvolací soud shledává neúplnými a nedostatečnými závěry soudně znaleckého posudku z oboru psychiatrie, protože na jejich podkladě nelze učinit správné a úplné právní závěry. Především není od pochybností oproštěn závěr, zda v důsledku opilosti, kterou znalci označují za prostou, byly ovládací a rozpoznávací schopnosti obžalovaného zcela vymizelé či pouze částečně vymizelé, když znalci používají neurčitý, blíže nevysvětlený výraz „prakticky vymizelé“. Podle § 12 tr. zák. se nepřičetností rozumí stav, kdy někdo pro duševní poruchu, která je zde v době spáchání trestného činu, nemůže buď rozpoznat, že jeho jednání je pro společnost nebezpečné, anebo nemůže své jednání ovládat, přičemž stačí nedostatek alespoň jedné z těchto schopností. Otázka nepřičetnosti je otázkou právní, jejíž posouzení náleží orgánům činným v trestním řízení. Povaha této problematiky ovšem vyžaduje, aby její posouzení bylo založeno na odborných znalostech z oboru psychiatrie, a vyžaduje provedení důkazu znalcem. Znalecký důkaz z tohoto oboru je však jen jedním z podkladů pro vytvoření závěrů o přičetnosti a musí být hodnocen v souvislosti se všemi skutečnostmi, které byly zjištěny, a ve vztahu k určitému stíhanému činu.

V dané věci je zejména důležité objasnit, zda ovládací a rozpoznávací schopnosti obžalovaného byly zcela vymizelé či nikoli, případně do jaké míry. Další otázkou, která dosud znaleckým posudkem ani výsledkem soudních znalců při hlavním líčení nebyla objasněna, je vztah obžalovaného k požívání alkoholických nápojů. Znalci pouze kuse uvedli, že u obžalovaného nebyla zjištěna závislost na alkoholu, ale byl zjištěn syndrom zneužívání alkoholu bez závislosti. Nebylo však blíže objasněno, zda obžalovaný má z dřívější doby zkušenosti s tím, jak na něj alkohol působí, zda je schopen odolat

požívání alkoholu, případně v již započatém požívání alkoholu přestat.

V posuzované věci bylo znalci zjištěno, že obžalovaný v důsledku defektu intelektu má rozpoznávací schopnosti snížené asi o jednu třetinu a ovládací o jednu pětinu až jednu třetinu. Požitý alkohol měl vliv na trestnou činnost obžalovaného v tom smyslu, že tzv. odbrzdil ovládací mechanismy, již tak snížené defektem intelektu. Nebylo však zkoumáno, zda a do jaké míry si obžalovaný mohl být těchto účinků alkoholu na svůj organismus vědom, což hraje důležitou roli při posuzování subjektivní stránky jednání obžalovaného. Základním nedostatkem napadeného rozsudku je totiž nedostatečné a nekonkrétní odůvodnění toho, jakými právními úvahami se okresní soud při posuzování jednání obžalovaného Š. H. řídil. Přitom právě správná aplikace příslušných ustanovení trestního zákona je v obdobných případech poměrně složitá a neobejde se bez důkladné analýzy nejenom znění ustanovení § 201a § 12 tr. zák., ale i související judikatury a trestně právní literatury. V souladu s touto právní úpravou je třeba vést doplňující výslechy znalců a vytvořit si tak dostatečný podklad pro posouzení otázky přičetnosti pachatele.

Použité právní úvahy je nutno blíže rozvést v odůvodnění nového rozhodnutí tak, aby logicky a přesvědčivě navazovaly na správně učiněné závěry skutkové. Vzhledem k tomu, že není vyloučeno, že jednání obžalovaného Š. H. bude kvalifikováno jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., upozorňuje se touto cestou obžalovaný a jeho obhájce na možnost odchýlného přísnějšího právního posouzení věci.

Další pochybení shledává odvolací soud v postupu soudu prvního stupně při ukládání příslušného trestu, když v odůvodnění napadeného rozsudku soud prvního stupně uvádí, že trest byl ukládán v sazbě od dvou do osmi let. Pro trestný čin opilství podle § 201 a odst. 1 tr. zák. je stanovena trestní sazba v rozmezí tří až osmi let. Dopustí-li se však pachatel jednání, které má jinak znaky trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán trestem mírnějším. V daném případě se obžalovaný měl dopustit ve stavu nepřičetnosti trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., který je ohrožen sazbou od dvou do deseti let.

Soud prvního stupně měl tedy zaujmout jasné stanovisko v tom smyslu, kterou z uvedených trestních sazeb považuje za mírnější či přísnější a podle které tedy ukládá trest. Rozmezí od dvou do osmi let neodpovídá ani jedné z uvedených zákonných alternativ. Již dnes může odvolací soud vyslovit názor, že pachateli, jehož jednání, které má jinak znaky trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a bylo posouzeno jako trestný čin opilství podle § 201a odst. 1 tr. zák., nelze ukládat trest podle trestní sazby uvedené v § 234 odst. 1 tr. zák., tedy v rozpětí od dvou do deseti let, neboť za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. zákon nestanoví trest mírnější, než za trestný čin opilství podle § 201a odst. 1 tr. zák., za který je možno uložit trest odnětí svobody v rozmezí od tří do osmi let.

Měl-li by soud prvního stupně vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby uvedené v § 201a odst. 1 tr. zák. bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání, mohl by postupovat v souladu s ustanovením § 40 odst. 1 tr. zák. a uložit trest odnětí svobody pod dolní hranici zmiňované trestní sazby. Vytváření modifikované trestní sazby však v tomto případě nemá oporu v zákoně.

Skutková zjištění ve vztahu k trestní odpovědnosti obžalovaného v daném stadiu trestního řízení nejsou tedy jasná a úplná a nelze z nich dovodit bezpečný závěr o vině, právní kvalifikaci a o odpovídajícím trestu. Ve věci je nutno provést další důkazy, jejichž provádění by znamenalo nahrazování činnosti soudu prvního stupně.

Krajský soud proto z uvedených důvodů napadený rozsudek zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. a věc vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.